



DE VLAAMSE MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING, OMGEVING,
ENERGIE EN TOERISME

MEMORIE VAN TOELICHTING

Bij het voorontwerp van decreet tot wijziging van het decreet van 4 april 2014 betreffende de organisatie en de rechtspleging van sommige Vlaamse bestuursrechtscolleges

Samenvatting

Dit ontwerp van decreet reikt de vereiste decretale kapstukken aan om de procesvoering voor de Vlaamse bestuursrechtscolleges op digitale wijze te voeren. Voor bepaalde partijen en raadslieden die optreden voor de Vlaamse bestuursrechtscolleges, zoals overheden en advocaten wanneer zij een partij vertegenwoordigen, wordt de digitale procesvoering de verplichte vorm van procesvoering voor de Vlaamse bestuursrechtscolleges waarvan de rechtspleging wordt geregeld door het decreet van 4 april 2014 betreffende de organisatie en de rechtspleging van sommige Vlaamse bestuursrechtscolleges. Voorts organiseert een Vlaams bestuursrechtcollege voortaan een zitting op verzoek van de kamervoorzitter of van één van de partijen. Het ontwerp biedt ook de uitzonderlijke mogelijkheid om op digitale wijze aan de zitting deel te nemen of deze digitaal te volgen en bepaalt dat de arresten van een Vlaams bestuursrechtcollege niet langer in openbare zitting moeten worden uitgesproken. Verder worden een aantal bepalingen betreffende de interne organisatie van de DBRC aangepast. Tot slot voorziet het ontwerp van decreet in een nieuwe procedure tot wraking van een bestuursrechter, in een verplichting voor de Vlaamse bestuursrechtscolleges om de kosten van een beroep meteen ten laste te leggen in het arrest waarin hierover uitspraak wordt gedaan, en in een algemeen kader voor de verwerking van persoonsgegevens door de Vlaamse bestuursrechtscolleges en de DBRC bij het uitoefenen van hun decretale opdrachten.

I. ALGEMENE TOELICHTING

1. Afkortingen

In deze toelichting worden de volgende afkortingen gehanteerd:

- Algemene verordening gegevensbescherming: Verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG;
- Archiefdecreet: het decreet van 9 juli 2010 betreffende de bestuurlijk-administratieve archiefwerking;
- DBRC: de dienst van de Bestuursrechtscolleges;
- DBRC-decreet: het decreet van 4 april 2014 betreffende de organisatie en de rechtspleging van sommige Vlaamse bestuursrechtscolleges;
- EVRM: het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens
- HHC: het Handhavingscollege;
- OVD: het decreet van 25 april 2014 betreffende de omgevingsvergunning;
- Procedurebesluit: het besluit van de Vlaamse Regering van 16 mei 2014 houdende de rechtspleging voor sommige Vlaamse Bestuursrechtscolleges;
- RvVb: de Raad voor Vergunningsbetwistingen;
- RvS: de Raad van State;
- RvS-Wet: de gecodificeerde wetten op de Raad van State;
- Verdrag van Aarhus: het Verdrag van 25 juni 1998 betreffende toegang tot informatie, inspraak in besluitvorming en toegang tot de rechter inzake milieuaangelegenheden;
- Schorsingsvordering bij UDN: een vordering tot schorsing wegens uiterst dringende noodzakelijkheid.

2. Situering

De digitalisering van de procedures bij de Vlaamse bestuursrechtscolleges die onder de DBRC-koepel ressorteren vormt een ambitie die door de Vlaamse Regering in het Regeerakkoord 2019-2024 werd opgenomen. Het Regeerakkoord 2019-2024 stelt in dit verband het volgende:

"We zorgen ervoor dat de procedures bij de Dienst van de Vlaamse Bestuursrechtscolleges binnen afzienbare tijd volledig digitaal kunnen worden gevoerd".¹

In september 2020 heeft de Vlaamse Regering het "Relanceplan – Vlaamse Veerkracht" voorgesteld met daarin zeven ambities of speerpunten, waaronder ook:

De "digitale transformatie van overheidsdienstverlening" door "een versnelde en verbeterde digitale behandeling en ontsluiting van de Omgevingsvergunning

¹ Regeerakkoord 2019-2024, p. 100.

doorheen de volledige procedure van indiening tot rechtsbescherming, inclusief de volledige digitalisering van de Dienst van de Bestuursrechtscolleges".²

De DBRC heeft in zijn beleidsplan 2021-2024 de digitalisering van de procedures eveneens uitdrukkelijk als een beleidsvoornemen geïdentificeerd met het oog op de optimale en efficiënte werking van de Vlaamse bestuursrechtscolleges en van de DBRC in de toekomst:

"(...) de bouw van een digitaal platform of loket, (...) moet het mogelijk maken geschillen (jurisdictionele procedures) in het omgevingsrecht (en, omwille van de uitbreiding van bevoegdheden, ook in andere domeinen, zoals het onderwijsrecht) bij Vlaamse bestuursrechtscolleges volledig digitaal te laten verlopen, dat wil zeggen vanaf de indiening van een beroep tot en met de (betekening van de) uitspraak.

(...)

Zo moet het bijvoorbeeld mogelijk worden een procedure volledig digitaal te laten verlopen, dus zelfs zonder fysieke zitting (maar wel met waarborgen dat een onafhankelijke rechter, met respect voor de tegenspraak, oordeelt, en de garantie dat dit dan binnen een redelijke tijd gebeurt), of om de zittingen digitaal te laten verlopen, zodat de procespartijen en/of de rechters zich niet hoeven te verplaatsen en het publiek de zitting toch kan volgen.

Digitalisering moet vanzelfsprekend een efficiënte rechtspraak (en de organisatie van de tegenspraak daarbij, zoals een degelijke digitale inventaris van het dossier van een procespartij) blijven(d) waarborgen."³

Het voorliggend ontwerp van decreet voorziet in de vereiste decretale ingrepen om de volledige digitale procesvoering bij de Vlaamse bestuursrechtscolleges mogelijk te maken in overeenstemming met de voormelde voornemens. Daartoe bevat het ontwerp een reeks wijzigingen van het decreet van 4 april 2014 betreffende de organisatie en de rechtspleging van sommige Vlaamse bestuursrechtscolleges.

In navolging van het Besluit van de Vlaamse Regering van 5 februari 2021⁴ dat het facultatieve digitale loket voor de Vlaamse bestuursrechtscolleges heeft geïntroduceerd, wordt met de bepalingen van dit ontwerp van decreet het wezenlijke kader voorzien om de volledige digitale procesvoering bij de DBRC-bestuursrechtscolleges uit te rollen. Er zal daartoe een digitaal platform door de DBRC ter beschikking worden gesteld met het oog op de digitale procesvoering voor de Vlaamse bestuursrechtscolleges. De nadere uitwerking ervan zal in het Procedurebesluit van de DBRC worden geregeld.

De doelstellingen van het voorliggende ontwerp van decreet gaan dan ook ontegensprekelijk verder dan de realisaties uit het vermelde BVR van 5 februari 2021 waarmee de mogelijkheid tot elektronische neerlegging van documenten werd uitgewerkt. Dit loket vormde slechts een eerste stap richting de introductie

² Relanceplan Vlaamse Regering – Vlaamse Veerkracht, september 2020, p. 17-19.

³ Dienst van de bestuursrechtscolleges, *Beleidsplan 2021-2024*, p. 12-15.

⁴ Besluit van de Vlaamse Regering van 5 februari 2021 tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 16 mei 2014 houdende de rechtspleging voor sommige Vlaamse bestuursrechtscolleges, wat het digitaal loket betreft (BS 12 februari 2021).

van de volledige digitale procesvoering voor de Vlaamse bestuursrechtscolleges die onder de koepel van de DBRC vallen. De volledige digitale procesvoering houdt bijgevolg in dat ook de DBRC en de Vlaamse bestuursrechtscolleges – althans in alle gevallen waarin het mogelijk is – steeds via het voormelde digitale platform zullen communiceren in het kader van de procesvoering (bijv. betekeningen, kennisgevingen, ...) wanneer de digitale procedure wordt gevolgd. De opvolging van een dossier verloopt aldus in zijn geheel via het digitale platform (een volwaardig uitwisselingsplatform met tweerichtingsverkeer).

De volwaardige digitale procedure bij de DBRC-bestuursrechtscolleges wordt voorzien ten behoeve van iedere persoon, rechtspersoon, instantie of raadsman die voor één van de rechtscolleges kan optreden in eigen naam of als vertegenwoordiger van een partij. De elektronische procedure is bijgevolg niet alleen bestemd voor overheden of advocaten en hun medewerkers maar richt zich ook tot natuurlijke personen en rechtspersonen die zonder advocaat optreden. Het gebruik van de digitale procesvoering blijft in beginsel facultatief voor particulieren die zich niet laten vertegenwoordigen door een advocaat. Bepaalde categorieën van actoren voor de Vlaamse bestuursrechtscolleges zullen voortaan echter verplicht van het digitale platform gebruik moeten maken.

3. Inhoud

3.1. Probleemstelling en omgevingsanalyse

Anno 2023 staat de digitale transformatie van overheidsdienstverlening hoog op de agenda. Tegen de achtergrond van een bredere maatschappelijke beweging tot digitalisering van allerhande processen, mag ook de digitale omslag van de jurisdictionele rechtsbescherming die wordt geboden door de Vlaamse bestuursrechtscolleges, geenszins achterop hinken ten aanzien van deze tendensen. Integendeel, Vlaanderen wil een voorloper zijn wat betreft de digitalisering van (de Vlaamse aspecten van) justitie in het algemeen en de procesvoering voor de verschillende Vlaamse bestuursrechtscolleges in het bijzonder.

Met het voorliggende ontwerp van decreet wordt ten volle ingezet op de versnelde en verbeterde digitalisering van de Vlaamse bestuursrechtspraak via de introductie van de volledige digitale procesvoering voor de Vlaamse bestuursrechtscolleges die onder de koepel van de DBRC vallen. Er zal daartoe een digitaal platform door de DBRC ter beschikking worden gesteld, dat innovatief en klantvriendelijk is en waarmee de volledige afhandeling van de procedure bij de bestuursrechtscolleges digitaal kan verlopen: met name digitaal indienen en ontvangen van processtukken, onmiddellijke betaling rolrecht, toegang tot een volledig digitaal dossier, termijnberekening, zittingskalender, overzichten van lopende dossiers voor advocatenkantoren, ... Deze ambitie vereist uiteraard ook een hervorming van de regelgeving, in het bijzonder van het DBRC-decreet, waaraan dit ontwerp van decreet tegemoet wil komen. Daarbij wordt de nodige aandacht besteed aan het recht op toegang tot de rechter en de bestaande bestuursprocesrechtelijke waarborgen, in het bijzonder voor bepaalde kwetsbare groepen die in mindere mate toegang hebben tot digitale middelen.

De maatschappelijke doelstellingen van dit project zijn daarnaast het verlagen van de drempels voor toegang tot de Vlaamse bestuursrechter en bestuursrechtspraak,

het verlagen van de kosten en de administratieve overlast voor procespartijen en de rechtscolleges (geen aangetekende zendingen meer, geen extra, papieren kopieën van processtukken meer, niet langer meermaals dezelfde informatie ingeven (vooraf ingevulde formulieren), ...), alsook het verhogen van de transparantie wat het verloop en de timing van de procedures betreft. Door het ter beschikking stellen van dit digitale platform zal de online beschikbaarheid van de dienstverlening van de Vlaamse rechtscolleges en de DBRC verhogen en het aantal gebruikers van eGov-diensten stijgen.

3.2. Beleidsmaatregelen en doelstelling

Het voorliggende ontwerp van decreet reikt de vereiste decretale kapstukken aan om de procesvoering voor de Vlaamse bestuursrechtscolleges op digitale wijze te voeren. Het ontwerp van decreet bevat daarnaast ook nog enkele (kleinere) procedurele en organisatorische vernieuwingen. De voornaamste krachtlijnen van de decretale ingrepen die het ontwerp bevat, worden hierna beknopt weergegeven. Voor een meer uitvoerige bespreking kan worden doorverwezen naar de artikelsgewijze toelichting bij de verschillende bepalingen.

Zo wordt de lijst van definities in artikel 2 van het DBRC-decreet aangevuld in het licht van de digitale procesvoering waarbij onder meer begrippen zoals 'beveiligde zending' en 'het digitale platform' worden ge(her)definieerd (art. 2). Er wordt ook een bijkomende delegatie verleend aan de Vlaamse Regering om de toegang, het gebruik en de werking van het digitale platform te regelen en concreet vast te stellen op welke wijze de procesvoering voor de Vlaamse bestuursrechtscolleges kan verlopen via het digitale platform (art. 10). Voor bepaalde partijen en raadslieden die optreden voor de Vlaamse bestuursrechtscolleges, zoals overheden en advocaten wanneer zij een partij vertegenwoordigen, wordt de digitale procesvoering de verplichte vorm van procesvoering voor de Vlaamse bestuursrechtscolleges (art. 11).

Naast een verplichting voor de Vlaamse bestuursrechtscolleges om de kosten van een vordering meteen ten laste te leggen in het arrest waarin uitspraak wordt gedaan over die vordering (art. 17), wordt er ook een nieuwe procedure tot wraking van de bestuursrechters van de Vlaamse bestuursrechtscolleges geïntroduceerd die rekening houdt met de bezwaren die door de afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State zijn gemaakt, ten aanzien van de vorige regeling uit artikel 13 van het DBRC-decreet (art. 7). Verder zal een Vlaams bestuursrechtcollege voortaan enkel nog een zitting organiseren op verzoek van de kamervoorzitter of van één van de partijen (art. 8) en zal ook een digitale zitting in de toekomst uitzonderlijk mogelijk zijn (art. 9). De wijze waarop de betaling of het bewijs van storting van het rolrecht plaatsvindt, wordt gelijk getrokken voor alle soorten vorderingen (art. 12 en art. 15). De arresten van een Vlaams bestuursrechtcollege moeten niet langer in openbare zitting worden uitgesproken. De publicatie van een arrest op de website van de DBRC volstaat als openbare bekendmaking (art. 16).

De voorgenomen wijzigingen van de bepalingen uit het DBRC-decreet die betrekking hebben op de interne organisatie van de DBRC, beogen de werking van de DBRC voor te bereiden op toekomstige uitdagingen. Ze laten toe dat de werkingsstructuur van de DBRC met een grotere flexibiliteit kan worden ingevuld,

onder meer door de diverse functies die de personeelsleden van de DBRC opnemen niet langer uitdrukkelijk te verankeren in het DBRC-decreet (art. 3-5).

Er wordt in een algemeen kader voor de verwerking van persoonsgegevens door de Vlaamse bestuursrechtscolleges en de DBRC bij het uitoefenen van hun decretale opdrachten ingevoegd in het DBRC-decreet (art. 20-21).

De slotbepalingen voorzien in een gedifferentieerde inwerkingtreding van de bepalingen van het ontwerp van decreet evenals in een overgangsbepaling voor de voorschriften die rechtstreeks of onrechtstreeks betrekking hebben op de vernieuwde en digitale procesvoering voor de Vlaamse bestuursrechtscolleges (art. 22-23).

3.3. Impactanalyse

Het voorliggend ontwerp van decreet heeft de volgende impact:

a) maatschappelijke impact

Er is een maatschappelijke impact in die zin dat de digitalisering van de volledige procesvoering voor de Vlaamse bestuursrechtscolleges beantwoordt aan de nood aan verdere digitalisering in de huidige informatiemaatschappij en in het bijzonder aan de digitale transformatie van overheidsdienstverlening.

b) impact op de grondrechten en op het gelijkheidsbeginsel

De impact op de grondrechten en op het gelijkheidsbeginsel is eveneens beperkt aangezien de digitalisering van de volledige procesvoering voor de Vlaamse bestuursrechtscolleges de bestaande bestuursprocesrechtelijke waarborgen en het recht op toegang tot de rechter geenszins zal aantasten maar eerder zal vergroten. Zo zal het eenvoudiger worden om een dossier digitaal in te kijken en om processtukken digitaal in te dienen via het platform dat door de DBRC zal worden ter beschikking gesteld. Bovendien wordt er enkel een verplichting tot het gebruik van de digitale procesvoering ingevoerd voor bepaalde overheidsinstanties en voor advocaten die processtukken indienen. Alle andere partijen hebben steeds de vrije keuze om de procedure ofwel op digitale wijze te doorlopen ofwel via de traditionele weg te voeren. Voor het overige wordt doorverwezen naar de artikelsgewijze bespreking van het voorliggend ontwerp van decreet.

c) budgettaire impact

Er is geen noemenswaardige bijkomende budgettaire impact van dit ontwerp van decreet op andere overheidsinstanties. Integendeel, deze overheden zullen kosten uitsparen door de vermindering van de kosten voor het versturen van aangetekende zendingen ten gevolge van de verplichte digitale procesvoering voor overheden.

d) bestuurlijke impact op de lokale en provinciale besturen en op Brussel

Er is geen bestuurlijke impact op Brussel. Wat de lokale en provinciale besturen betreft zullen deze lokale overheden verplicht zijn om in de toekomst de procedure

voor de verschillende Vlaamse bestuursrechtscolleges van de DBRC op digitale wijze te voeren.

3.4. Implementatie

- Uitvoering en inwerkingtreding

Een aantal bepalingen van het voorliggend ontwerp van wijzigingsdecreet vereisen verschillende aanpassingen van het Procedurebesluit. Het gaat onder meer om de concrete uitwerking van een digitaal spoor voor de procesvoering via het digitale platform parallel met de traditionele wijze van procesvoering, de nadere regels over de digitale zitting en het invoegen van de nodige 'digitale nuances' in de rechtspleging. De inwerkingtreding van een reeks bepalingen uit het voorliggend ontwerp van decreet moet bijgevolg worden voorafgegaan door de noodzakelijk aanpassingen van het Procedurebesluit. Daarom wordt een delegatie aan de Vlaamse Regering voorzien om de datum van inwerkingtreding te bepalen van alle bepalingen die rechtstreeks of onrechtstreeks verband houden met de digitale procesvoering voor de Vlaamse bestuursrechtscolleges. Bovendien kan de Vlaamse Regering opteren voor een gefaseerde inwerkingtreding van de digitalisering van de DBRC-bestuursrechtscolleges opdat de verschillende rechtscolleges de digitale omslag op eigen snelheid en te gepasten tijde zouden kunnen maken.

De bepalingen die betrekking hebben op de tenlastelegging van de kosten treden dan weer in werking op de eerste dag van de maand die volgt na het verstrijken van de termijn van tien dagen na de bekendmaking van het decreet in het Belgisch Staatsblad. Op deze manier is het duidelijk dat de verplichting om de kosten meteen ten laste te leggen in het arrest waarin uitspraak worden gedaan over de betrokken vordering, geldt voor alle arresten die worden uitgesproken vanaf het begin van de betrokken maand. De overige bepalingen van het voorliggend ontwerp van decreet treden volgens de reguliere wijze in werking op de tiende dag na de publicatie van dit decreet in het Belgisch Staatsblad.

Voor een uitgebreide bespreking wordt verwezen naar de artikelsgewijze toelichting bij de slotbepaling die de inwerkingtreding van het voorliggend ontwerp van decreet regelt.

- Overgangsbepaling

De overgangsbepaling die achteraan in het ontwerp van decreet is opgenomen, voorziet dat de digitale procesvoering slechts van toepassing is op de vorderingen tegen besluiten die worden ingediend vanaf de inwerkingtreding van de bepalingen in dit verband waarvan de datum door de Vlaamse Regering wordt vastgesteld. Op eventuele aanvullende vorderingen waarvan de hoofdvordering werd ingediend vóór die datum, zijn de bepalingen van het decreet van 4 april 2014 betreffende de organisatie en de rechtspleging van sommige Vlaamse bestuursrechtscolleges van toepassing zoals van kracht voor de inwerkingtreding van de bepalingen die betrekking hebben op de digitale procesvoering.

De Vlaamse Regering kan bovendien opteren voor een gefaseerde inwerkingtreding van de digitalisering van de DBRC-bestuursrechtscolleges opdat de verschillende rechtscolleges de digitale omslag op eigen snelheid en te gepasten tijde zouden

kunnen maken. De voormelde overgangsbepaling is bijgevolg van toepassing afhankelijk van de datum van inwerkingtreding van de bepalingen van dit ontwerp van decreet die handelen over de digitale procesvoering, voor een specifiek DBRC-bestuursrechtcollege.

Voor de overige bepalingen van dit ontwerp van decreet die niet rechtstreeks of onrechtstreeks verband houden met de digitale procesvoering, wordt geen overgangsbepaling voorzien.

Voor een uitgebreide bespreking wordt verwezen naar de artikelsgewijze toelichting bij de slotbepaling die voorziet in de voormelde overgangsregeling.

- Monitoring en evaluatie

De monitoring en evaluatie van de digitale procesvoering zal onderdeel uitmaken van het jaarlijkse werkingsverslag dat wordt opgemaakt door de eerste voorzitter van de DBRC.⁵

4. Totstandkomingsprocedure

Volgende adviezen werden gevraagd en zijn inmiddels verleend:

- Wetgevingstechniek Vlaanderen (advies nr. 2023/30 van 9 februari 2023)
- Inspectie van Financiën (IF – gunstig advies nr. TM/2023000398 van 12 februari 2023)
- de Vlaamse Toezichtcommissie (VTC – advies nr. 2023/038 van 21 maart 2023)
- de federale Gegevensbeschermingsautoriteit (GBA – advies nr. 89/2023 van 17 mei 2023)
- de afdeling Wetgeving van de Raad van State (Adv.RvS nr. 73.763/3 van 11 juli 2023) (met toepassing van artikel 84, § 3, eerste lid, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973)

Er werd op de volgende wijze rekening gehouden met het advies van de VTC nr. 2023/038 van 21 maart 2023:

- Aan de decretale verankering van de doeleinden van de verwerking van persoonsgegevens door de Vlaamse bestuursrechtcolleges en de DBRC in het tweede lid van §1 van de zgn. GDPR-bepaling (ontworpen art. 48/1 DBRC-decreet) werd eveneens het doeleinde 'taak van algemeen belang' toegevoegd (zie overw. 13-15 advies VTC);
- Er zal worden nagegaan door de verwerkingsverantwoordelijken of het uitvoeren van een gegevensbeschermingseffectenbeoordeling (art. 35 algemene verordening gegevensbescherming) voor de verschillende gegevensstromen al dan niet noodzakelijk is (zie overw. 31 advies VTC);
- In de toelichting bij de GDPR-bepaling werd verduidelijkt om welke reden het gebruik van persoonsgegevens betreffende strafrechtelijke veroordelingen en strafbare feiten in de zin van artikel 10 van de algemene verordening gegevensbescherming noodzakelijk is (zie overw. 40 advies VTC);

⁵ Art. 9 DBRC-decreet.

- De maximale bewaartermijn van 20 jaar van alle andere persoonsgegevens, n.l. alle persoonsgegevens die niet vereist zijn voor de authenticatie van de gebruiker op het digitale platform en voor het gebruik ervan waarvoor een termijn van 5 jaar geldt, werd uitdrukkelijk opgenomen in de tekst van de GDPR-bepaling en werd deze termijn ook expliciet en uitvoerig verantwoord in de toelichting (zie overw. 48-51 advies VTC);
- Het spreekt voor zich dat de verwerkte persoonsgegevens actueel en juist dienen te zijn. Deze verplichting volgt immers direct uit artikel 5, 1, d) van de algemene verordening gegevensbescherming. Gelet op het feit dat de loutere herhaling van passages uit de algemene verordening gegevensbescherming best wordt vermeden (zie in dat verband overw. 27 uit het advies GBA), wordt ervoor geopteerd om deze bepaling niet te hernemen in de GDPR-bepaling van het voorliggende ontwerp van decreet zoals gesuggereerd door de VTC (zie overw. 52-53 advies VTC);
- De verplichting om op transparante wijze de vermelding van de rechten van betrokkenen waarvan de persoonsgegevens worden verwerkt, zoals gewaarborgd door de algemene verordening gegevensbescherming, op te nemen in de communicatie met de burger, zal worden verduidelijkt in het DBRC-Procedurebesluit (zie overw. 54-55 advies VTC). Hetzelfde geldt voor de suggesties in verband met beveiligingsmaatregelen en de gepaste technische en organisatorische maatregelen die nodig zijn voor de bescherming van de persoonsgegevens bij het gebruik van o.m. digitale authenticatiemiddelen, waarin de VTC aangeeft dat een uitvoeringsbesluit hiervoor kan volstaan (zie overw. 56-65 advies VTC);
- De overige, meer punctuele, opmerkingen van de VTC werden verwerkt (zie overw. 39-40, 43 advies VTC).

Op de volgende wijze werd het advies van de GBA nr. 89/2023 van 17 mei 2023 verwerkt in de teksten van het voorontwerp van decreet:

- Er werd geopteerd om de algemene GDPR-bepaling (ontworpen art. 48/1 DBRC-decreet) te behouden. De bepaling voorziet in een uniform kader waarin alle doeleinden, alle mogelijke betrokkenen, de categorieën van persoonsgegevens van de verwerking van persoonsgegevens door de Vlaamse bestuursrechtscolleges en de DBRC, als verwerkingsverantwoordelijken, worden geclusterd gelet op de verwevenheid van de opdrachten van de verwerkingsverantwoordelijken (zie overw. 11-12 advies GBA) (zie in dit verband ook overw. 19 advies VTC waarin het gebruik van een algemene GDPR-bepaling als 'een goede praktijk' werd omschreven);
- In het verlengde van het voorgaande werd de maximale bewaartermijn van 20 jaar van alle andere persoonsgegevens, n.l. alle persoonsgegevens die niet vereist zijn voor de authenticatie van de gebruiker op het digitale platform en voor het gebruik ervan waarvoor een termijn van 5 jaar geldt, uitdrukkelijk opgenomen in de tekst van de GDPR-bepaling en werd deze termijn ook expliciet en uitvoerig verantwoord in de toelichting (zie overw. 12 en 45-47 advies GBA);
- Hoewel de GBA de verduidelijking van de omschrijving van de doeleinden van de verwerking in het tweede lid van §1 van de GDPR-bepaling als overbodig bestempelde, gelet op de precisering ervan in de memorie van toelichting, werd de meer uitvoerige omschrijving ervan behouden in de decretale tekst aangezien het volgens de decreetgever vanuit pedagogisch oogmerk een meerwaarde biedt (zie overw. 17-20 advies GBA);

- In de GDPR-bepaling (ontworpen art. 48/1 DBRC-decreet) of de toelichting daarbij werden voorts de volgende verduidelijkingen aangebracht:
 - De verhouding tussen de twee afzonderlijke verwerkingsverantwoordelijken (nl. de Vlaamse bestuursrechtscolleges en de DBRC) werd gepreciseerd in de toelichting bij de GDPR-bepaling (zie overw. 23-24 advies GBA);
 - De inkanteling van de Raad voor Studievoortgangsbeslissingen is intussen ook decretaal verankerd in het decreet van 17 maart 2023 tot wijziging van de Codex Hoger Onderwijs van 11 oktober 2013 en het decreet van 4 april 2014 betreffende de organisatie en de rechtspleging van sommige Vlaamse bestuursrechtscolleges, wat betreft de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen en de rechtspositieregeling van de bestuursrechters (zie overw. 25 advies GBA);
 - Overbodige passages in de GDPR-bepaling of passages die de algemene verordening gegevensbescherming louter herhalen werden geschrapt (zie overw. 27, 31, 38 advies GBA);
 - In de memorie van toelichting bij de GDPR bepaling werd verduidelijkt in welke gevallen de verwerking van het rijksregisternummer kan voorvallen (zie overw. 33 advies GBA);
 - De niet-limitatieve opsomming van categorieën van persoonsgegevens die kunnen worden verwerkt in het kader van de afhandeling van juridictionele beroepen door de Vlaamse bestuursrechtscolleges ('onder meer') werd geschrapt en vervangen door een functionele omschrijving in §3, 9° van de GDPR-bepaling (zie overw. 36-37 advies GBA). Zie in dezelfde zin: de wijziging van de opsomming van categorieën van betrokken personen in §2 van de GDPR-bepaling (zie overw. 39 advies GBA);
 - In §4, 4° van de GDPR-bepaling werd verduidelijkt dat de toegang tot en doorgifte van persoonsgegevens aan het personeel of de vertegenwoordigers van bepaalde overheidsinstanties en gerechtelijke instanties enkel wordt verleend voor zover noodzakelijk in het kader van de uitoefening van hun wettelijke of decretale bevoegdheden (overw. 40-42 advies GBA).

In antwoord op het advies van de afdeling Wetgeving van de Raad van State werden volgende elementen gewijzigd of verduidelijkt in de tekst van het decreet of de memorie van toelichting:

- het opschrift van het (voor)ontwerp werd veralgemeend naar "tot wijziging van het DBRC-decreet" (zie overw. 4 van het advies);
- verduidelijking van bevoegdheidsbepaling in artikel 1 (zie overw. 5 van het advies);
- de verhouding tussen de bevoegdheid van de eerste voorzitter om de organisatiestructuur van de dienst van de Bestuursrechtscolleges vast te stellen, enerzijds, en de beslissingsbevoegdheid van de algemene vergadering overeenkomstig artikel 7, tweede lid, 4° van het DBRC-decreet, anderzijds, werd verduidelijkt in de toelichting bij de artikelen 3 tot 5 (zie overw. 3.7 van het advies);
- aanvulling toelichting bij artikel 7 dat voorziet in een nieuwe wrakingsregeling voor de bestuursrechters van een DBRC-bestuursrechtscollege en daartoe een nieuw artikel 13 in het DBRC-decreet invoegt, met een motivering van de rechtsmachtsuitbreiding van de Vlaamse bestuursrechtscolleges voor het

behandelen van wrakingsverzoeken in het licht van artikel 10 van de BWHI (zie overw. 6.1-6.2).

5. Bevoegdheid van het Vlaamse Gewest

De wijzigingen hebben betrekking op procedurele bepalingen die gelden voor de bestaande Vlaamse bestuursrechtscolleges waarvan de organisatie en de rechtspleging wordt geregeld door het DBRC-decreet. Gelet op de materiële bevoegdheid van de Vlaamse bestuursrechtscolleges hebben de bepalingen van dit ontwerp van decreet bijgevolg betrekking op bevoegdheden van het Vlaamse Gewest.

II. ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING

Artikel 1 (bevoegdheidsbepaling)

Gelet op de materiële bevoegdheden van de Vlaamse bestuursrechtscolleges die thans worden georganiseerd door het DBRC-decreet, hebben de bepalingen van dit ontwerp van decreet betrekking op de bevoegdheden van de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest.

Dit artikel behoeft verder geen toelichting.

Artikel 2 (artikel 2 DBRC-decreet – definitie)

Deze bepaling wijzigt en vult de lijst van definities in artikel 2 van het DBRC-decreet aan. Het reeds gedefinieerde begrip 'beveiligde zending' wordt uitgebreid in het licht van de digitale procesvoering. De nieuwe omschrijving van het begrip laat toe dat zowel een analoge zending, via een aangetekend schrijven of een afgifte tegen ontvangstbewijs, als een digitale zending die plaatsvindt via het digitale platform dat de DBRC ter beschikking stelt, kan worden gekwalificeerd als een beveiligde zending in de zin van het DBRC-decreet en het Procedurebesluit. Op deze wijze kunnen de vereiste betekeningen en kennisgevingen door middel van beveiligde zending in het DBRC-decreet rechtmatig plaatsvinden binnen de traditionele of de digitale wijze van procesvoering. Daarnaast wordt de bestaande delegatie aan de Vlaamse Regering in deze definitie behouden. De machtiging staat de Vlaamse Regering toe om eventuele andere toegestane betekeniswijzen waarmee de datum van kennisgeving met zekerheid kan worden vastgesteld, te bepalen.

De bepaling wordt ook aangevuld met een definitie van het digitale platform dat de DBRC ter beschikking zal stellen en zal worden gebruikt als medium voor de digitale procesvoering. Tot slot wordt ook een verkorte vermelding van de 'algemene verordening gegevensbescherming' opgenomen. De bestaande vermeldingen van deze Unierechtelijke verordening in het DBRC-decreet zullen eveneens worden geharmoniseerd met de nieuwe terminologie.

Tot slot definieert de bepaling ook het begrip 'videoconferentie'. Aangezien de definitie het simultaan delen van audio en video vereist, vallen het gebruik van een chatprogramma waarmee berichten enkel via tekst kunnen worden uitgewisseld, of een telefoongesprek niet onder deze definitie. De definitie is gebaseerd op de definitie die de European Commission for the Efficiency of Justice (CEPEJ) hanteert in *Guidelines on videoconferencing in judicial proceedings* (juni 2021).

Artikel 3 tot 5 (artikel 6, 7 en 9 DBRC-decreet – interne organisatie DBRC)

De aangebrachte wijzigingen in de artikelen 6, 7 en 9 van het DBRC-decreet betreffen de interne organisatie van de DBRC. Ze hebben als oogmerk om de werking van de DBRC voor te bereiden op de toekomstige uitdagingen die afkomen op de DBRC en de bestuursrechtscolleges die de DBRC ondersteunt. Ze laten onder meer toe dat de werkingsstructuur van de DBRC met een grotere flexibiliteit kan worden ingevuld, onder meer door de diverse functies die de personeelsleden van de DBRC opnemen niet langer uitdrukkelijk te verankeren in het DBRC-decreet. De voorgenomen wijziging van artikel 9 van het DBRC-decreet houdt in dat de eerste voorzitter de functies die de personeelsleden binnen de DBRC opnemen, bepaalt en laat toe dat de organisatie- en werkingsstructuur van de DBRC kan worden aangepast door de eerste voorzitter. In replek op het advies van de afdeling Wetgeving van de Raad van State wordt aangegeven dat het vaststellen of wijzigen van de interne organisatiestructuur geen strategische doelstelling is in de zin van artikel 7, 4° van het DBRC-decreet. Deze bepaling doet geen afbreuk aan artikel I.4, §1 van het Vlaams Personeelsstatuut (het Besluit van de Vlaamse Regering van 13 januari 2006 houdende vaststelling van de rechtspositie van het personeel van de diensten van de Vlaamse overheid).

Artikel 6 (artikel 12 DBRC-decreet – de ambtskledij van de Vlaamse bestuursrechter)

In artikel 12 van het DBRC-decreet wordt de mogelijkheid ingeschreven voor de Vlaamse Regering om de ambtskledij te bepalen voor de respectievelijke bestuursrechtscolleges.

Artikel 7 (artikel 13 DBRC-decreet – procedure tot wraking van een bestuursrechter)

Uit het arrest van de Raad van State van 31 maart 2022 (nr. 253.433) blijkt dat de Raad van State de bestaande wrakingsregeling voor de bestuursrechters van de DBRC ontoereikend vindt. Om aan de bezwaren uit deze rechtspraak tegemoet te komen, wordt het bestaande artikel 13 van het DBRC-decreet vervangen. Het nieuwe artikel 13 bevat een nieuwe en meer uitgewerkte procedure tot wraking van een bestuursrechter bij een Vlaams bestuursrechtcollege.

Los van een mogelijk wrakingsverzoek van één van de partijen, moet een bestuursrechter steeds preventief aangeven indien er tegen hem redenen tot wraking bestaan. In dergelijk geval dient hij zich eigenhandig te onttrekken van de zaak. De gronden voor wraking zijn terug te vinden in artikel 828 en artikel 830 van het Gerechtelijk Wetboek.

Indien een partij meent dat er redenen tot wraking bestaan, kan zij ook zelf een wrakingsverzoek instellen tot de zaak in beraad genomen is, tenzij de redenen tot wraking nadien zijn ontstaan. Wanneer de gewraakte bestuursrechter een dergelijk wrakingsverzoek van een partij niet inwilligt, geeft hij in een beschikking de motieven en beweegredenen die aan de basis van zijn beslissing liggen, weer. Deze beschikking en het wrakingsverzoek zelf worden betekend aan de partijen. Om voldoende tegenspraak te waarborgen kunnen de partijen hierover schriftelijk standpunt innemen met een nota binnen een vervaltermijn van vijf dagen. De partij die het wrakingsverzoek heeft ingesteld, wordt geacht te berusten in de afwijzing ervan indien zij geen nota indient binnen de voormelde termijn van vijf dagen na de betekening van de beschikking van de gewraakte bestuursrechter. Indien de partij die het wrakingsverzoek heeft ingesteld, volhardt in het wrakingsverzoek dan worden de partijen uitgenodigd op een zitting die wordt voorgezeten door de voorzitter van het Vlaams bestuursrechtscollege in kwestie of, als de voorzitter ervan wordt gewraakt, de oudste kamervoorzitter van het bestuursrechtscollege. Er wordt vervolgens zonder verwijl uitspraak gedaan bij tussenarrest over het verzoek tot wraking. Tegen het tussenarrest waarin uitspraak wordt gedaan over het wrakingsverzoek, staat een cassatievoorziening open bij de afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State.

De eerste voorzitter van de DBRC oefent in zijn functie als eerste voorzitter van de DBRC, op basis van het DBRC-decreet, zelf geen rechtsprekende taken uit. Vandaar dat de bevoegdheid tot wraking voortaan wordt toegekend aan de voorzitter van het betrokken Vlaams bestuursrechtscollege. Indien het wrakingsverzoek betrekking heeft op de voorzitter van het bestuursrechtscollege zelf, ligt de bevoegdheid om hierover uitspraak te doen bij de oudste kamervoorzitter van het betrokken bestuursrechtscollege.

Deze bepaling draagt aldus de (uiterst beperkte) bijkomende rechtsmacht tot het behandelen van de voormelde wrakingsverzoeken op aan de voorzitter van een Vlaams bestuursrechtscollege dat wordt georganiseerd door het DBRC-decreet, of, als de voorzitter zelf wordt gewraakt, aan de oudste kamervoorzitter van het betrokken Vlaams bestuursrechtscollege. Uit het voormelde arrest nr. 253.433 van de Raad van State kan worden opgemaakt dat de rechtsmacht om dergelijke jurisdictionele beroepen te behandelen vandaag onder de residuaire bevoegdheid van afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State ressorteert op grond van artikel 14, §1, van de RvS-Wet.

Krachtens artikel 161 van de Grondwet kan geen bestuursrechtscollege worden ingesteld dan krachtens een wet. De federale wetgever⁶ is in beginsel bevoegd om administratieve rechtscolleges op te richten en om de bevoegdheden en rechtspleging van deze rechtscolleges te bepalen. Dit neemt evenwel niet weg dat de deelstaten die bevoegdheid kunnen betreden, maar slechts voor zover voldaan is aan de toepassingsvoorwaarden van artikel 10 van de BWHI. Daartoe is vereist dat een aan te nemen regeling noodzakelijk is voor de uitoefening van de bevoegdheden van de gemeenschap of het gewest in kwestie (i), dat de aangelegenheid zich leent tot een gedifferentieerde regeling (ii) en dat de weerslag van de betreffende bepalingen op de aangelegenheid die aan de federale overheid is toevertrouwd, slechts marginaal

⁶ Het betrokken grondwetsartikel dateert van 1993: uit artikel 19, §1, BWHI 1980 volgt dat de door de Grondwet aan de wet voorbehouden bevoegdheden, die dateren van na de inwerkingtreding van de BWHI 1980, zijn voorbehouden aan de federale wetgever.

is (iii).⁷ Ook wanneer de decreetgever bijkomende bevoegdheden voor de beslechting van specifieke rechtsgeschillen wil overdragen of toekennen aan een reeds bestaand deelstatelijk bestuursrechtcollege moet aan de voormelde vereisten zijn voldaan.

(i) De toekenning van deze zeer specifieke en uiterst beperkte rechtsmacht inzake wrakingsverzoeken is noodzakelijk voor de snelle, efficiënte en interne afhandeling van procedurele geschillen die zich kunnen voordoen gedurende de behandeling van een rechterlijk beroep binnen het toegekende contentieux waarvoor de Vlaamse bestuursrechtcolleges momenteel bevoegd zijn. Op deze manier wordt ook vermeden dat het instellen van een wrakingsverzoek op dilatoire wijze wordt aangewend door de procespartijen. Het volledige bestaan van het wrakingscontentieux komt overigens op directe wijze voort uit de oprichting van de Vlaamse bestuursrechtcolleges zodat de afhandeling ervan op proceseconomische wijze, en met voldoende waarborgen op een onafhankelijke behandeling, kan plaatsvinden bij de voorzitter van het betrokken bestuursrechtcollege die uitspraak doet in een tussenarrest. Als bestuursrechter oefent de voorzitter van het bestuursrechtcollege zijn ambt immers onafhankelijk en onpartijdig uit.

(ii) De betrokken aangelegenheid leent zich tot een gedifferentieerde regeling aangezien ook de wrakingsverzoeken gericht tegen bestuursrechters bij de Raad voor Vreemdelingenbetwistingen doorgaans – op een enkele uitzondering na⁸ – door dit bestuursrechtcollege zelf worden behandeld met de afdeling Bestuursrechtspraak als cassatierechter.⁹ Enkel dit gegeven volstaat om vast te stellen dat het contentieux vatbaar is voor een gedifferentieerde regeling. Daarbij komt dat – zoals tevens aangegeven in het advies van de afdeling Wetgeving – de federale regelgeving geenszins in een uniforme procedure voor de wraking van rechters van administratieve rechtcolleges voorziet.

(iii) Tot slot, is de weerslag op de bevoegdheid van de afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State uiterst beperkt of marginaal. Het betreft een hoogst uitzonderlijk contentieux dat zich zelden aandient en bijgevolg een zeer beperkt aantal procedures omvat. Hoewel de impact op de huidige rechtsmacht van de afdeling Bestuursrechtspraak om die reden hoe dan ook zo goed als onbestaande is (dat blijkt overigens uit het voormelde arrest nr. 253.433 van de Raad van State waarin de rechtsmacht slechts voor de eerste keer ter sprake kwam), staat tegen het tussenarrest waarin uitspraak wordt gedaan over het wrakingsverzoek, bovendien een cassatieberoep open bij de afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State, overeenkomstig artikel 14, §2, van de RvS-wet. Er is daarnaast in elk geval geen enkele impact op de bevoegdheden van federale burgerlijke hoven en rechtbanken.

Het voorgaande laat aldus toe dat kan geconcludeerd worden dat aan de toepassingsvoorwaarden van artikel 10 van de BWHI is voldaan zodat de Vlaamse decreetgever op legitieme wijze de rechtsmacht voor het behandelen van wrakingsverzoeken gericht tegen bestuursrechters van een Vlaams

⁷ Vaste rechtspraak van het Grondwettelijk Hof en vaste adviespraktijk van de afdeling Wetgeving van de Raad van State. Zie resp. bijv. GwH 27 januari 2011, nr. 8/2011, overw. B.8.1-B.8.10.3 en o.a. Adv.RvS 17 oktober 2013, nr. 53.889/AV/1 over een voorontwerp van decreet 'betreffende de omgevingsvergunning'; Adv.RvS 17 oktober 2013, nr. 53.941/AV/3 over een voorontwerp van decreet 'betreffende de organisatie en de rechtspleging van sommige Vlaamse bestuursrechtcolleges'.

⁸ Zie RvS 21 februari 2022, nr. [253.038](#).

⁹ Zie bijv. RvS 1 december 2011, nr. [216.650](#).

bestuursrechtcollege kon opdragen aan de voorzitter van het betrokken bestuursrechtcollege of, in voorkomend geval, de oudste kamervoorzitter.

Artikel 8 (artikel 16 DBRC-decreet – omkering van het zittingsprincipe)

Het nieuwe vierde lid van artikel 16 van het DBRC-decreet introduceert een omkering van het principe dat de zaak ter zitting wordt behandeld. Waar onder de oude regel nog een zitting moest worden georganiseerd tenzij de partijen hier in onderling overleg van af hadden gezien, wordt de schriftelijke behandeling voortaan de regel. De betrokken bepaling voorziet ook in enkele uitzonderingen op dit principe. Zo zal er steeds een zitting worden georganiseerd wanneer één van de partijen of de kamervoorzitter hier om verzoekt. Het verzoek van een partij of de beslissing van de kamervoorzitter moet niet uitdrukkelijk worden gemotiveerd. Op deze manier wordt het recht op tegenspraak nog steeds ten volle gewaarborgd. Zonder afbreuk te doen aan het voormelde principe, vindt er verder nog steeds een zitting plaats tijdens de wrakingsprocedure, bij een beroep tot herziening, bij een vordering tot schorsing en bij het opleggen van voorlopige maatregelen. Het betreft een recht van een partij, waar de andere partijen noch de kamervoorzitter zich tegen kunnen verzetten.

Artikel 9 (artikel 16/1 DBRC-decreet – digitale zittingen)

Het nieuwe artikel 16/1 van het DBRC-decreet biedt de mogelijkheid om de techniek van de videoconferentie te gebruiken tijdens de zittingen van de Vlaamse bestuursrechtcolleges.

Het eerste lid van de eerste paragraaf heeft betrekking op de situatie waarin de kamervoorzitter wordt verzocht om de deelname aan of het volgen van de zitting per videoconferentie toe te staan. Met 'deelnemen' worden de actieve deelnemers aan de zitting geïnteresseerd, zoals procespartijen en hun raadsmanen, getuigen en deskundigen. Met de volgers van een zitting wordt dan weer het geïnteresseerde publiek dat in het kader van de openbaarheid van de zitting de rechtspleging wil volgen, bedoeld.

Wat het *deelnemen* aan de zitting per videoconferentie betreft, blijkt uit de termen 'in uitzonderlijke gevallen' dat zittingen in de regel nog steeds volledig fysiek plaatsvinden. De mogelijkheid kan enkel worden aangewend indien er een duidelijke meerwaarde is. Dit is met name het geval wanneer het gebruik van een videoconferentie de toegang tot de bestuursrechter kan faciliteren terwijl dit anders quasi onmogelijk zou zijn. Dit is evenwel niet het geval wanneer een partij zich niet wenst te verplaatsen naar de zittingszaal omwille van bijvoorbeeld een gebrek aan tijd. Er kan wel worden gedacht aan personen die omwille van ernstige gezondheidsproblemen of hoge leeftijd zich niet kunnen verplaatsen.

Daarnaast laat de bepaling ook toe om, uitzonderlijk, de zitting te *volgen* per videoconferentie. Hierbij kan worden gedacht aan een livestream voor het geïnteresseerde publiek bij de behandeling van zaken op zitting waarvoor een grote maatschappelijke belangstelling bestaat.

Het uitzonderingskarakter van de bepaling impliceert ook dat de mogelijkheid wordt ingevoerd ten gunste van de deelnemers of volgers. Uit de bepaling volgt bijgevolg niet dat rechters of een griffier per videoconferentie kunnen deelnemen.

Uit het gebruik van de term 'toestaan' blijkt dat degenen die per videoconferentie aan de zitting deelnemen of ze op die wijze volgen, hiermee moet hebben ingestemd. Het kan met andere woorden niet worden opgelegd aan de (andere) procespartijen. Tegelijk stelt de bepaling dat de kamervoorzitter dit 'kan' beslissen. Het betreft met andere woorden geenszins een recht. De kamervoorzitter moet een afwijzende beslissing bijgevolg ook niet motiveren.

Het tweede lid van de eerste paragraaf formuleert één geval waarin de zitting verplicht per videoconferentie plaatsvindt, namelijk in geval van noodtoestand, zoals bijvoorbeeld tijdens een pandemie. 'Noodtoestand' moet dus zeer restrictief worden geïnterpreteerd. In dit geval is geen toestemming vereist van de deelnemers of van de volgers. Daarnaast kunnen rechters, bijzitters en griffiers in dit uitzonderlijke geval ook per videoconferentie, in plaats van in de zittingszaal, aanwezig zijn op de zitting.

Het eerste lid eerste paragraaf laat aldus toe om een zitting op verschillende manieren te organiseren. In de situatie die wordt geregeld in het eerste lid, zal de zitting per videoconferentie een hybride karakter hebben, namelijk wanneer één of meer deelnemers of volgers zich niet fysiek naar de zittingszaal begeven terwijl de andere deelnemers wel fysiek aanwezig zijn. Het zwaartepunt van de zitting ligt in dit geval nog steeds in de zittingszaal, waar minstens de rechters, bijzitters en de griffier aanwezig zijn en enkele deelnemers of volgers eventueel per videoconferentie aansluiten. In de situatie die wordt geïnterpreteerd in het tweede lid, kan de zitting een hybride karakter hebben of zelfs volledig per videoconferentie plaatsvinden.

Verder wordt het recht op een eerlijk proces tijdens zittingen waarbij gebruik wordt gemaakt van een videoconferentie steeds gegarandeerd. Daarnaast verankert de tweede paragraaf, ter verduidelijking of ter aanvulling van dit recht op een eerlijk proces, decretaal enkele specifieke waarborgen die gelden wanneer een videoconferentie wordt gebruikt. Het Europees Hof voor Rechten van de Mens oordeelde in het verleden reeds dat het organiseren van zittingen door middel van videoconferenties op zich niet onverenigbaar is met het recht op een eerlijk proces, op voorwaarde dat de rechtzoekende de rechtspleging daadwerkelijk kan volgen, zonder technische belemmeringen kan worden gehoord en de mogelijkheid heeft om vertrouwelijk met zijn advocaat te communiceren (EHRM 5 oktober 2006, nr. 45.106/04, *Marcello Viola v. Italië*, §§ 73-75). Deze waarborgen zijn uitdrukkelijk opgenomen in de tweede paragraaf van de betrokken bepaling. Voorts werd ook rekening gehouden met de reeds geciteerde aanbevelingen van de CEPEJ.

De derde paragraaf geeft aan dat de DBRC een handleiding ter beschikking zal stellen waarin wordt uitgelegd op welke wijze een zitting concreet kan worden bijgewoond indien gebruik wordt gemaakt van een videoconferentie.

De vierde paragraaf voorziet in een delegatie aan de Vlaamse Regering om, binnen de contouren van dit nieuwe artikel 16/1, de nadere procedureregels uit te werken met betrekking tot het gebruik van de videoconferentie tijdens zittingen.

Artikel 10 (artikel 17 DBRC-decreet – delegatie om het digitale platform uit te werken)

Op basis van artikel 17 van het DBRC-decreet wordt aan de Vlaamse Regering de taak opgedragen om de nadere regels vast te stellen voor de vormvereisten en ontvankelijkheid van de verzoekschriften en voor de rechtspleging voor de Vlaamse bestuursrechtscolleges. Vervolgens verduidelijkt deze bepaling om welke regels het precies kan gaan in dergelijke gevallen. Naast de bestaande machtigingen, wordt er een bijkomende delegatie verleend die de Vlaamse Regering machtigt om de toegang, het gebruik en de werking van het digitale platform te regelen en concreet vast te stellen op welke wijze de procesvoering voor de Vlaamse bestuursrechtscolleges digitaal kan verlopen via het digitale platform.

Het zal in die gevallen onder meer gaan om regels met betrekking tot de wijze van authenticatie op het digitale platform; de omvang van de toegang tot het platform voor natuurlijke personen die zich laten vertegenwoordigen door een advocaat; de voorwaarden waaraan documenten die worden opgeladen op het digitale platform, moeten voldoen; de wijze waarop de digitale betekening rechtmatig en voorzienbaar plaatsvindt en de vereiste dat overheden zich op het digitale platform aanmelden zodat zij door de DBRC kunnen worden gecontacteerd indien ze als betrokkene worden geïdentificeerd in geval van een ingesteld beroep bij een Vlaams bestuursrechtcollege.

Aan het bestaande artikel 17 van het DBRC-decreet wordt daarnaast een lid toegevoegd met een delegatiebepaling die de Vlaamse Regering de mogelijkheid geeft om de tijdelijke vereisten voor de rechtmatige indiening van processtukken uit te werken in het uitzonderlijke geval van een langdurige en volledige onbeschikbaarheid van het digitale platform als applicatie in zijn geheel. De Vlaamse Regering kan in een dergelijk geval ook de termijnen van de procedures opgenomen in het DBRC-decreet of de beroepstermijnen opgenomen in de decreten vermeld in artikel 2, 1^o, opschorten of verlengen totdat de onbeschikbaarheid is opgelost. Onder een langdurige en volledige onbeschikbaarheid van het digitale platform wordt onder meer verstaan: de (volledige) uitval van het systeem voor een langere periode ten gevolge van een cyberaanval of een langdurig technisch falen die zich uitstrekt over een periode van meerdere volledige dagen.

De betrokken delegatie heeft evenwel geen betrekking op de gebeurlijke en (in de tijd) zeer beperkte onbeschikbaarheden van het digitale platform ten gevolge van kleinere systeemfouten of korte technische storingen of pannes. In het geval van een dergelijke onbeschikbaarheid op een vervalddag blijft de algemene overmachtsleer onverkort van toepassing.

Artikel 11 (nieuw artikel 17/1 DBRC-decreet – verplicht gebruik digitale procesvoering)

Dit artikel introduceert voor bepaalde categorieën van partijen of raadslieden een verplichting om gebruik te maken van het digitale platform tijdens de rechtspleging voor de Vlaamse bestuursrechtscolleges.

Na de positieve ervaringen met het bestaande loket, wordt de tijd rijp geacht om de procesvoering in het merendeel van de gevallen verplicht digitaal te laten verlopen. In de huidige maatschappelijke en juridische context wordt gekozen voor een

gedifferentieerde aanpak, waarbij aandacht wordt besteed aan personen in de samenleving waarvoor het maken van de digitale omslag minder vanzelfsprekend is. Op die manier vindt de voorgestelde bepaling een balans tussen, enerzijds, het recht op toegang tot de rechter, zoals gewaarborgd door onder andere artikel 6 van het EVRM en artikel 9 van het Verdrag van Aarhus, en, anderzijds, de vooruitgang, modernisering en verduurzaming van het Vlaamse bestuursprocesrecht en van de maatschappij door de digitale transformatie van overheidsdienstverlening. De (graduele) omslag naar een digitale procesvoering draagt bij aan het bieden van een efficiënte rechtsbescherming en het verder verkorten van de doorlooptijden bij de Vlaamse bestuursrechtscolleges. Voorts wordt ook de toegang tot de rechter verhoogd onder meer doordat partijen voortaan steeds digitaal toegang kunnen verkrijgen tot alle processtukken terwijl voorheen steeds een (fysieke) inzage op de griffie vereist was.

De verplichting volgt bovendien het voorbeeld van een aantal andere rechtscolleges binnen de gelaagde rechtsorde. Zo verplicht het Gerecht van de Europese Unie reeds het gebruik van het *e-Curia*-platform. Daarnaast voorziet de Bijzondere Wet op het Grondwettelijk Hof in de mogelijkheid om in de toekomst het gebruik van een elektronisch uitwisselingsplatform verplicht te stellen.¹⁰ Tot slot verplicht de afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State voor de 'dossierbeheerder' het gebruik van de elektronische procesvoering van zodra die ervoor heeft gekozen om een processtuk langs elektronische weg te deponeren.

Het verplicht gebruik van het digitale platform wordt opgelegd voor de volgende categorieën van partijen of raadsleden:

(1°) De opgesomde overheden en hun vertegenwoordigers, zoals omschreven in artikel I.3 van het Bestuursdecreet (o.m. de Vlaamse overheid, de Vlaamse adviesorganen en de lokale overheden). Van al deze overheden mag worden verwacht dat zij reeds digitaal werken en voldoende expertise hebben om jurisdictionele beroepsprocedures uitsluitend door middel van het digitale platform te kunnen voeren. Onder deze categorie vallen ook de vertegenwoordigers van deze overheden, zoals bijvoorbeeld de leidend ambtenaar van het Departement Omgeving en de leidend ambtenaar van het agentschap natuur en bos. Buitenlandse overheden vallen niet onder het toepassingsgebied van deze bepaling.

(2°) Ten tweede wordt een verplichting ook noodzakelijk en proportioneel geacht voor een advocaat in zijn hoedanigheid van vertegenwoordiger van een partij. Van deze beroepsgroep mag anno 2023 een doorgedreven professionalisering worden verwacht waardoor het gebruik van een digitaal uitwisselingsplatform geen probleem zou mogen vormen. Voor een partij die tevens ook advocaat is en in eigen naam en voor eigen rekening optreedt als natuurlijke persoon, geldt de verplichting niet.

(3°) Ten derde geldt de verplichting ook zodra een partij of een raadsman die geen advocaat is, een verzoekschrift of eerste processtuk neerlegt door middel van het digitale platform. De neerlegging van het verzoekschrift of het eerste processtuk op papier of in het digitale platform, bepaalt met andere woorden of de rest van de procedure voor deze partij analoog dan wel digitaal zal verlopen.

Voor deze derde categorie is de verplichting om gebruik te maken van het digitale platform – anders dan voor de hogervermelde overheden en advocaten – dus

¹⁰ Zie Hoofdstuk III*bis* van Titel V van de Bijzondere Wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof.

afhankelijk gemaakt van de keuze van de partij of haar raadsman die geen advocaat is, aan het begin van de procedure om al dan niet gebruik te maken van het platform voor de digitale procesvoering. Op die manier komt de bepaling tegemoet aan de vereisten van het recht op toegang tot de rechter en het recht op een eerlijk proces zoals gewaarborgd door artikel 6 van het EVRM, artikel 47 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie en, in milieuzaken, artikel 9 van het Verdrag van Aarhus. Uit de beperkte rechtspraak van het Hof van Justitie kan worden afgeleid dat het – althans voor bepaalde justitiabelen – belangrijk blijft om traditionele, niet-digitale systemen te laten bestaan naast de digitale tegenhanger.¹¹ Zo blijft de mogelijkheid tot analoge procesvoering onder meer bestaan voor kwetsbare groepen die onvoldoende toegang hebben tot digitale middelen en die zich niet laten vertegenwoordigen door een advocaat. Door een eventuele verplichting tot het gebruik van de digitale procedure in dergelijke gevallen afhankelijk te maken van de expliciete keuze van de partij aan het begin van de procedure, is de beperking op het recht op de toegang tot de rechter evenredig met de eerder vermelde legitieme doelstellingen van algemeen belang. Wanneer een partij of een raadsman die geen advocaat is, zelf ervoor kiest om via het digitale platform een processtuk neer te leggen, heeft zij immers voldoende blijk gegeven van digitale vaardigheden.

De gemaakte keuze van een partij of haar raadsman die geen advocaat is, blijft gelden voor alle vorderingen tot schorsing en vorderingen tot vernietiging in dezelfde zaak. Het al dan niet kiezen voor het digitale platform dan wel voor de analoge communicatie bij het neerleggen het eerste processtuk heeft bijgevolg ook een weerslag op de andere vorderingen in dezelfde zaak. In een nieuwe zaak, bijvoorbeeld in een beroep tegen een herstelbeslissing, kan vervolgens opnieuw een keuze gemaakt worden.

Meer algemeen, geldt de keuze voor of de verplichting tot het gebruik van de digitale procesvoering steeds slechts afzonderlijk per partij of raadsman. Dit impliceert dat het bestaan van een verplichting in hoofde van één partij, er niet automatisch voor zorgt dat de volledige procedure verplicht digitaal verloopt voor alle andere betrokken partijen. Het voorgaande brengt met zich mee dat de griffie van de DBRC zichzelf zodanig organiseert dat de procedure hybride kan worden gevoerd, waarbij met sommige partijen via het digitale uitwisselingsplatform wordt gecommuniceerd, terwijl de communicatie met andere partijen op papier plaatsvindt. Afgezien van de verplichting voor de hogervermelde overheden en voor advocaten, is de strikte vrijwaring van de keuzevrijheid essentieel om het recht op toegang tot de rechter zo ruim mogelijk te garanderen.

Ook om praktische redenen is het niet wenselijk dat partijen binnen een procedure zouden wisselen tussen de analoge en digitale procesvoering. Daarom is het aangewezen dat het volgen van de digitale procedure in beginsel ook verplicht blijft voor een partij die gedurende de procedure ervoor kiest om zich niet langer te laten vertegenwoordigen door een advocaat. Een partij die er anderzijds voor gekozen heeft om op analoge wijze de procedure te doorlopen maar gedurende de procedure ervoor opteert om alsnog een advocaat onder de arm te nemen voor het indienen van zijn processtukken, is er niettemin toe gehouden om het analoge spoor te blijven volgen, ondanks de principiële verplichting voor advocaten om de digitale procesvoering te volgen.

¹¹ zie bv. HvJ 18 maart 2010, nr. C-317/08, C-318/08, C-319/08 en C-320/08, Rosalba Alassini v. Telecom Italia SpA.

Behoudens de toepassing van de algemene overmachtsleer, geldt voor alle partijen of raadslieden dat de stukken die analoog worden neergelegd nadat er een verplichting bestaat om het digitale platform te gebruiken, onontvankelijk zijn. Voor niet-vertegenwoordigde partijen die geen overheid zijn of voor raadslieden die geen advocaat zijn, kan het eerste processtuk evenwel niet om de voormelde reden onontvankelijk zijn aangezien er op dat ogenblik nog een vrije keuze gold voor deze partijen of raadslieden in de zin van punt 3° van de ontworpen bepaling.

Artikel 12 (artikel 21 DBRC-decreet – uniformisering van betalingen van het rolrecht)

Het eerste lid van paragraaf 5 van deze bepaling wordt opgeheven. Het decreet zal niet langer expliciet vereisen dat effectief gelijktijdig met de indiening van het verzoekschrift of bij de tussenkomst het bewijs wordt bezorgd dat een overschrijvingsopdracht is gegeven of dat een storting is uitgevoerd tot betaling van het rolrecht. Dit bewijs zal bij digitale betalingen immers moeilijk tegelijkertijd met de indiening van het verzoekschrift of de tussenkomst te leveren zijn (bijv. wanneer de storting plaatsvindt via een module in het platform of via directe overschrijving via een link in het platform). Vandaar dat deze passage samen met de gelijkaardige passage in het eerste lid van artikel 31/1, §4 van het DBRC-decreet (zie art. 15) wordt opgeheven.

Sinds het Optimalisatiedecreet moeten verzoekende partijen en tussenkomende partijen het rolrecht in beginsel storten bij de indiening van het verzoekschrift, dan wel de tussenkomst. Het is wenselijk om de procedures te uniformiseren zodat deze principiële plicht voortaan ook geldt in het kader van een schorsingsvordering bij UDN (art. 40, §2 DBRC-decreet). Net zoals dit het geval is in het kader van vordering tot vernietiging en een vordering tot schorsing bij hoogdringendheid (art. 40, §1 DBRC-decreet), wordt ook hier voorzien in een regularisatiemogelijkheid waarbij de partijen de mogelijkheid krijgen om een eventueel gebrek aan storting te remediëren. Gelet op de specificiteit en eigenheid van de procedure bij uiterst dringende noodzakelijkheid, wordt voorzien in een verkorte regularisatietermijn van drie dagen. De storting van het rolrecht is uitgewerkt als een ontvankelijkheidsvereiste. De bijkomende sancties die vroeger reeds bestonden in het kader van de schorsingsvordering bij UDN, worden hernomen voor het geval het rolrecht niet tijdig wordt gestort binnen de opgelegde termijn.

Artikel 13 en 14 (artikel 26 en 28 DBRC-decreet – harmoniseren verwijzing naar AVG)

Deze bepalingen behoeven geen verdere toelichting.

Artikel 15 (artikel 31/1 DBRC-decreet – bewijs gelijktijdige betaling)

Het eerste lid van paragraaf 4 van deze bepaling wordt opgeheven. Dit lid vereist dat de verzoekende partij gelijktijdig met de indiening van het verzoekschrift houdende een vordering tot vernietiging het bewijs bezorgt dat een overschrijvingsopdracht is gegeven of dat een storting is uitgevoerd tot betaling van het rolrecht. Dit bewijs zal bij digitale betalingen immers moeilijk tegelijkertijd met de indiening van het verzoekschrift te leveren zijn (bijv. wanneer de storting plaatsvindt via een module

in het platform of via directe overschrijving via een link in het platform). Vandaar dat deze passage samen met de gelijkaardige passage in het eerste lid van artikel 21, §5 van het DBRC-decreet (zie art. 12) wordt opgeheven.

Artikel 16 (artikel 32 DBRC-decreet – niet langer uitspraak in openbare terechtzitting)

De openbaarheid van de arresten van de bestuursrechtscolleges van de DBRC wordt momenteel reeds gegarandeerd door de bekendmaking ervan op de website van de DBRC waardoor de verplichte uitspraak in openbare zitting wordt afgeschaft.

Sinds de herziening van artikel 149 van de Grondwet is het – met uitzondering van strafzaken – immers niet langer vereist dat een vonnis of een arrest van een rechtscollege in openbare zitting wordt uitgesproken maar volstaat de openbare bekendmaking ervan op de wijze bepaald door de bevoegde wetgever (zie Grondwetsherziening van 22 april 2019 wat de openbaarheid van de vonnissen en arresten betreft, *BS* 2 mei 2019, 42442).

In het verlengde van deze grondwetsherziening wordt artikel 32 van het DBRC-decreet gewijzigd. Het eerste lid dat momenteel voorziet in de uitspraak in openbare zitting, wordt opgeheven. Aan het huidige tweede lid, dat logischerwijs het eerste lid wordt, van artikel 32 wordt toegevoegd dat de arresten openbaar worden bekendgemaakt zoals momenteel reeds is voorzien in artikel 46 van het DBRC-decreet, met name via publicatie van het arrest op de website van de DBRC.

Artikel 17 (artikel 33 DBRC-decreet – tenlastelegging kosten bij schorsingsberoepen)

Met het Optimalisatiedecreet van 21 mei 2021 werd reeds de mogelijkheid verankerd om een volwaardige rechtsplegingsvergoeding toe te kennen voor elke afzonderlijke vordering (m.n. voor de schorsingsvordering bij UDN (art. 40, §2 DBRC-decreet) en de schorsingsvordering bij hoogdringendheid (art. 40, §1 DBRC-decreet) evenals voor de vordering tot vernietiging die de hoofdvordering vormt).

Uit de recente rechtspraak van de RvVb blijkt dat een uitspraak over de tenlastelegging van de kosten door de RvVb wel nog steeds wordt 'doorgeschoven' (en uitgesteld) naar het eindarrest in het kader van de vernietigingsprocedure (zie bijv. RvVb 27 oktober 2022, nr. RvVb-A-2223-0173). Dit leidt ertoe dat een partij die in het gelijk wordt gesteld in het kader van de schorsingsprocedure, uiteindelijk weliswaar een rechtsplegingsvergoeding zal kunnen bekomen in het kader van deze vordering maar dat de eigenlijke toekenning ervan doorgaans met een nodeloze vertraging plaatsvindt. De tenlastelegging van de kosten, met inbegrip van de rechtsplegingsvergoeding en van het rolrecht dat door de verzoekende partij werd betaald, waaruit de mogelijkheid om de betaling ervan te bekomen voortvloeit, gebeurt immers slechts in het eindarrest en dus niet in het arrest waarop de vordering betrekking heeft.

De voormelde werkwijze leidt tot een vertraging in de begroting van de kosten en bijgevolg tot een vertraagde betaling ervan. Daarnaast is het in het licht van de duidelijkheid en de transparantie voor de partijen, aangewezen dat de begroting van alle kosten (de rechtsplegingsvergoeding, het rolrecht, ...) voortaan meteen

plaatsvindt in het arrest waarop de vordering betrekking heeft. Op die manier worden de kosten van de schorsingsvordering (bij UDN of bij hoogdringendheid) meteen begroot en ten laste gelegd van de partij die in de betrokken vordering in het ongelijk wordt gesteld.

Om deze redenen worden in artikel 33 van het DBRC-decreet de woorden "ten gronde" geschrapt en wordt er een nieuw tweede lid ingevoegd zodat alle kosten niet langer uitsluitend ten laste worden gelegd in het (eind)arrest over de grond van de zaak. Deze regeling doet evenwel geen afbreuk aan het feit dat een schorsingsprocedure nog steeds moet worden beschouwd als een *accessorium* van de vernietigingsprocedure.

Artikel 18 (artikel 34 DBRC-decreet)

De ingrepen in paragraaf 3 en 5 van artikel 34 van het DBRC-decreet breiden de omkering van het principe dat de zaak steeds ter zitting wordt behandeld (zie het nieuwe art. 16, lid 4 DBRC-decreet zoals ingevoegd door art. 8) ook uit naar de zittingen die plaatsvinden in het kader van het voornemen tot het aanwenden van de bestuurlijke lus en voor de zittingen die worden georganiseerd in het kader van de voorliggende herstelbeslissing na toepassing van de bestuurlijke lus. Ook in deze gevallen wordt de schriftelijke behandeling voortaan de regel. Er zal echter steeds een zitting worden georganiseerd op eenvoudig verzoek van één van de partijen of de kamervoorzitter. Voor een uitgebreide toelichting bij de nieuwe regeling inzake de zittingen bij de Vlaamse bestuursrechtscolleges wordt verwezen naar de bespreking van artikel 8 van dit ontwerp van decreet.

Verder wijzigt punt 5° van deze bepaling de zevende paragraaf van het bestaande artikel 34 van het DBRC-decreet waardoor een tussenarrest dat beslist over de toepassing van de bestuurlijke lus niet langer de proceduretermijnen schorst maar voortaan zal stuiten tot de uitspraak van het betrokken Vlaams bestuursrechtcollege in kwestie die volgt op de toepassing van de bestuurlijk lus (m.n. vernietiging van de bestreden beslissing en/of de herstelbeslissing dan wel verwerping van het beroep tegen de herstelbeslissing en de vernietiging van de oorspronkelijk bestreden beslissing; zie art. 34, §4 en §6 DBRC-decreet).

Net als de wijziging opgenomen in artikel 19, 2°, kadert deze aanpassing binnen de omslag naar de digitale procesvoering aangezien er vanuit technisch oogpunt in de voorziene digitale toepassingen discussie zou kunnen rijzen over het ogenblik dat een schorsing van de termijnen zou ingaan met als gevolg dat er evenmin duidelijkheid zou bestaan over de resterende termijn nadat de schorsing wordt opgeheven. Vandaar dat er voor wordt geopteerd om de rechten van de betrokken partijen op de meest ruime wijze te beschermen door de bestaande schorsing van de proceduretermijnen te vervangen door een stuitend effect dat overigens technisch eenvoudiger te implementeren valt in het digitale platform. De rechten van de betrokken partijen worden op deze manier hoe dan ook verruimd aangezien er voor deze partijen meer duidelijkheid zal bestaan over het aanvangspunt en de duurtijd van de (verval)termijnen.

Artikel 19 (artikel 42 DBRC-decreet)

Punt 1° van deze bepaling voorziet een louter formele wijziging van de verwijzing naar de leden in artikel 33 van het DBRC-decreet ingevolge de wijziging ervan door artikel 17 van het voorliggende ontwerp van decreet. Dit onderdeel behoeft geen verdere toelichting.

Voorts wijzigt punt 2° van deze bepaling de vierde paragraaf van het bestaande artikel 42 van het DBRC-decreet zodat de overhandiging van een gezamenlijk bemiddelingsverzoek door de partijen de proceduretermijnen bij de RvVb niet langer schorst maar voortaan zal stuiten tot hetzij de datum van de bekrachtiging van het bemiddelingsakkoord hetzij de dag na de betekening van het proces-verbaal waarbij de voortzetting van de jurisdictionele procedure wordt vastgesteld ten gevolge van het gebrek aan een bemiddelingsakkoord of indien de RvVb vaststelt dat de randvoorwaarden voor een geslaagde bemiddeling niet (langer) vervuld zijn.

Net als de wijziging opgenomen in artikel 18, 5°, kadert deze aanpassing binnen de omslag naar de digitale procesvoering aangezien er vanuit technisch oogpunt in de voorziene digitale toepassingen discussie zou kunnen rijzen over het ogenblik dat een schorsing van de termijnen zou ingaan met als gevolg dat er evenmin duidelijkheid zou bestaan over de resterende termijn nadat de schorsing wordt opgeheven. Vandaar dat er voor wordt geopteerd om de rechten van de betrokken partijen op de meest ruime wijze te beschermen door de bestaande schorsing van de proceduretermijnen te vervangen door een stuitend effect dat overigens technisch eenvoudiger te implementeren valt in het digitale platform. De rechten van de betrokken partijen worden op deze manier hoe dan ook verruimd aangezien er voor deze partijen meer duidelijkheid zal bestaan over het aanvangspunt en de duurtijd van de (verval)termijnen.

Artikel 20 en 21 (nieuw Hoofdstuk 6/1 – Verwerking van persoonsgegevens)

Met deze bepalingen wordt een nieuw Hoofdstuk 6/1 met de titel 'Verwerking van persoonsgegevens' ingevoegd in het DBRC-decreet dat bestaat uit een nieuw artikel 48/1. Deze bepaling scheidt een algemeen decretaal kader voor de verwerkingen van persoonsgegevens door de Vlaamse bestuursrechtscolleges en de DBRC die plaatsvinden in het kader van de uitoefening van de taken die aan de Vlaamse bestuursrechtscolleges en de DBRC zijn opgedragen, met name het behandelen van de juridische beroepen die onder de rechtsmacht van de Vlaamse bestuursrechtscolleges vallen.

Volgens artikel 22 van de Grondwet komt het aan de bevoegde wetgever (i.c. de Vlaamse decreetgever) toe om vast te stellen in welke gevallen en onder welke voorwaarden afbreuk kan worden gedaan aan het recht op eerbiediging van het privéleven. Het volstaat evenwel dat ter zake de essentiële elementen worden vastgesteld door de decreetgever en de Vlaamse Regering.¹² Overeenkomstig de rechtspraak van het Grondwettelijk Hof in dit verband, bevat de voorliggende bepaling uit het ontwerp van decreet minstens de essentiële elementen van de

¹² Zie o.m. GwH 18 maart 2010, nr. 29/2010, overw. B.16.1; GwH 20 februari 2020, nr. 27/2020, overw. B.17 en GwH 22 september 2022, nr. 110/2022, overw. B.11.2.

betrokken gegevensverwerkingen, waaronder de categorieën van verwerkte gegevens (§3), de categorieën van betrokken personen (§2), de met de verwerking nagestreefde doelstelling (§1), de categorieën van personen die toegang hebben tot de verwerkte gegevens (§4) en de maximumtermijn voor het bewaren van de gegevens (§6).¹³

Dit ruime decretale kader voor de verwerking van persoonsgegevens geldt niet enkel voor de verwerkingen die plaatsvinden in het kader van de digitale procesvoering maar is evenzeer van toepassing op de verwerkingen tijdens de traditionele afhandeling (de 'analoge' behandeling of afhandeling op papier) van de jurisdictionele beroepen bij de verschillende Vlaamse bestuursrechtscolleges. Dit doeleinde is welbepaald, uitdrukkelijk omschreven en gerechtvaardigd in de zin van artikel 5, lid 1, b) van de algemene verordening gegevensbescherming.

De uitoefening van de decretale bevoegdheden van de Vlaamse bestuursrechtscolleges en de DBRC en de mate waarin daarbij verwerkingen van persoonsgegevens plaatsvinden, kadert binnen het vervullen van een wettelijke verplichting in de zin van artikel 6, lid 1, c) van de algemene verordening gegevensbescherming, die rust op de Vlaamse bestuursrechtscolleges en de DBRC. De verwerkingen die plaatsvinden in het kader van de rechtspleging, kaderen eveneens binnen het vervullen van een taak van algemeen belang in de zin van artikel 6, lid 1, e) van de algemene verordening gegevensbescherming.

De Vlaamse bestuursrechtscolleges en de DBRC worden geïdentificeerd als twee afzonderlijke verwerkingsverantwoordelijken. De Vlaamse bestuursrechtscolleges en de DBRC zijn juridisch gezien aparte entiteiten. De DBRC is de dienst die de rechtscolleges en hun bestuursrechters ondersteunt. Het doeleinde van de verwerking door de personeelsleden van de DBRC (griffiers, referendarissen, coördinatiejuristen, ...) is zorgen voor de inhoudelijke en administratieve voorbereiding van de rechterlijke beroepsdossiers. Het doeleinde van de verwerking door de bestuursrechtscolleges en de daarin benoemde bestuursrechters is recht spreken op basis van de door de DBRC voorbereide dossiers. Daardoor worden weliswaar dezelfde categorieën van persoonsgegevens door alle instanties verwerkt maar het doeleinde waarvoor deze worden verwerkt, is aldus verschillend. De opdracht van de DBRC en de opdracht van de rechtscolleges zijn vastgelegd in het DBRC-decreet en uitvoeringsbesluit daarbij. Vandaar dat de DBRC en de rechtscolleges als afzonderlijke verwerkingsverantwoordelijken worden aangeduid. De verwerkingen vinden bijgevolg onder het gezag van de voormelde verwerkingsverantwoordelijken plaats door onder meer de verschillende bestuursrechters en het personeel, de medewerkers, stagiairs en extern aangestelden van de DBRC.

De verwerkingen kunnen in het bijzonder betrekking hebben op het verzamelen, opslaan, bijwerken of wijzigen, opvragen, raadplegen, gebruiken, verstrekken door middel van doorzending, verspreiden of op andere wijze ter beschikking stellen, afschermen, wissen of vernietigen van persoonsgegevens. Ze vinden plaats met inachtneming van de geldende regelgeving inzake gegevensbescherming, in het bijzonder de algemene verordening gegevensbescherming.

¹³ Zie GwH 22 september 2022, nr. 110/2022, overw. B.11.2. Zie in dezelfde zin: Adv.RvS nr. 68.936/AV van 7 april 2021 over een voorontwerp van wet "betreffende de maatregelen van bestuurlijke politie tijdens een epidemische noodsituatie", overw. 101-102.

De betrokken natuurlijke personen waarvan persoonsgegevens kunnen worden verwerkt in het kader van de procesvoering voor de Vlaamse bestuursrechtscolleges, worden in de tweede paragraaf van de bepaling opgenomen. Het gaat met name om de natuurlijke personen die als partij optreden of die worden geïdentificeerd als belanghebbende of betrokkene in het kader van de goede en zorgvuldige behandeling van een jurisdictioneel beroep bij een Vlaams bestuursrechtcollege. Voorts gaat het ook om de vertegenwoordigers van een partij in een dergelijk jurisdictioneel beroep of de personen die als bemiddelaar, deskundige of getuige betrokken zijn bij de behandeling ervan. Ook de natuurlijke personen die rechtstreeks of onrechtstreeks betrokken zijn bij de bestuurlijke besluitvormingsprocedure, de beroepsprocedure of het verkiezingsproces voorafgaand aan een jurisdictioneel beroep, zijn betrokken personen. Hierbij kan bijvoorbeeld worden gedacht aan personen die bezwaren hebben ingediend tijdens de bestuurlijke besluitvormingsfase of personen die bestuurlijk beroep hebben ingediend maar zelf geen partij zijn bij het jurisdictioneel beroep tegen een vergunningsbeslissing genomen in laatste administratieve aanleg bij de RvVb.

Alle categorieën van natuurlijke personen waarvan gegevens zullen worden verwerkt, kunnen evenwel niet bij voorbaat worden vastgesteld aangezien de Vlaamse bestuursrechtscolleges en de DBRC afhankelijk zijn van de informatie en persoonsgegevens die de partijen in het kader van de procesvoering en de bewijsvoering overmaken in hun proces- en overtuigingsstukken of van welke persoonsgegevens de verwerking noodzakelijk is voor de zorgvuldige afhandeling van een jurisdictioneel beroep bij een Vlaams bestuursrechtcollege (zie art. 21, §2, 4°).

De derde paragraaf vermeldt welke categorieën van persoonsgegevens van de personen bedoeld in de tweede paragraaf, kunnen worden verwerkt in het kader van de procesvoering voor de verschillende Vlaamse bestuursrechtscolleges. Het kan gaan om de persoonsgegevens die nodig zijn om de partijen te identificeren, zoals naam en voornaam, geboortedatum en, in voorkomend geval, overlijdensdatum en de vereiste gegevens om de partijen te contacteren, zoals adres, telefoonnummer of e-mailadres (zie art. 21, §3, 1° en 2°). Afgezien van de identificatie van een procespartij is de geboortedatum in het bijzonder relevant om onder meer de procesbekwaamheid van een verzoekende of tussenkomende partij te kunnen beoordelen bij het instellen van een vordering of bij de tussenkomst. Verder is het geenszins uitzonderlijk dat er in het kader van het inquisitoriaal onderzoek van de diverse jurisdictionele beroepen waarvoor de Vlaamse bestuursrechtscolleges bevoegd zijn, beroepsgegevens, financiële gegevens, informatie over woningenkenmerken en verschillende bijzondere categorieën van persoonsgegevens worden verwerkt. Daarbij valt onder meer te denken aan medische gegevens, gezondheidsgegevens, gegevens over de politieke voorkeur of opvatting en gerechtelijke gegevens, met inbegrip van informatie over strafrechtelijke vervolging of veroordelingen en strafbare feiten. Voor zover deze gegevens nuttig blijken voor het eigen onderzoek van het betrokken bestuursrechtcollege.

Zo kan er bijvoorbeeld naar aanleiding van de behandeling van een rechterlijk beroep bij de RvVb tegen een vergunningsbeslissing persoonlijke informatie van een aanvrager worden verwerkt zoals diens beroepsgegevens, gegevens over zijn

financiële situatie of informatie over de kenmerken van zijn woning (zie art. 21, §3, 4°, 5° en 6°). Bij de RvVb kunnen eveneens gezondheidsgegevens of medische gegevens worden verwerkt in functie van het aantonen van het belang bij het bestrijden van een verleende vergunning. Het HHC behandelt onder andere beroepen tegen administratieve geldboetes opgelegd voor milieu- of bouwmisdrijven. In dat kader bevatten de dossiers gegevens over strafbare feiten, eventuele voorafgaande veroordelingen, ... of worden deze uitzonderlijk opgevraagd. Het is bijgevolg niet uitzonderlijk dat in het kader van een procedure voor de RvVb of het HHC informatie over strafrechtelijke vervolgingen of veroordelingen, zoals stedenbouwkundige misdrijven, dan wel medische informatie wordt verwerkt (zie art. 21, §3, 8°).

In het kader van de specifieke rechterlijke beroepen die worden behandeld door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, zullen in het bijzonder persoonsgegevens worden verwerkt die informatie bevatten over de studievoortgang en examenbekwaamheidsresultaten (zie art. 21, §3, 7°). De Raad voor Verkiezingsbetwistingen behandelt dan weer onder meer beroepen over lokale verkiezingen. Uit die betwistingen kan onder meer de politieke voorkeur van de verzoekende partij worden afgeleid (zie art. 21, §3, 9°).

Naast de voormelde (categorieën van) gegevens is het ook in dit geval op voorhand onmogelijk in te schatten welke specifieke persoonsgegevens de partijen zullen overmaken aan de verwerkingsverantwoordelijken in het kader van de uitwisseling van proces- en overtuigingsstukken of welke gegevens noodzakelijk blijken voor de zorgvuldige afhandeling van een jurisdictioneel beroep bij een Vlaams bestuursrechtscollege. Om deze reden kan geenszins worden uitgesloten dat er andere persoonsgegevens dan de categorieën opgesomd in paragraaf 3, waaronder ook bepaalde bijzondere persoonsgegevens, zullen worden verwerkt in het kader van de afhandeling van de jurisdictionele beroepen die worden behandeld door de Vlaamse bestuursrechtscolleges (zie art. 21, §3, 9°). Zo kan het voorvallen dat de partijen in het kader van hun feitelijke of juridische bewijsvoering eigenhandig bepaalde (gevoelige of bijzondere categorieën van) persoonsgegevens, zoals het rijksregisternummer (zie art. 21, §3, 3°) dan wel bepaalde medische of strafrechtelijke gegevens, overmaken in hun proces- en overtuigingsstukken gedurende de normale procesvoering voor de Vlaamse bestuursrechtscolleges.

De vierde paragraaf identificeert de categorieën van personen en de entiteiten waaraan toegang en doorgifte tot de verwerkte persoonsgegevens kan worden verleend in het kader van de procesvoering voor de Vlaamse bestuursrechtscolleges. Deze categorieën verkrijgen slechts toegang of doorgifte van persoonsgegevens voor zover de verwerking ervan kadert binnen de wettelijke opdrachten die zijn opgedragen aan de Vlaamse bestuursrechtscolleges en de DBRC.

In eerste instantie kunnen natuurlijke personen, rechtspersonen en overheidsinstanties die als partij optreden of die als belanghebbende of betrokkene worden geïdentificeerd in een jurisdictioneel beroep bij een Vlaams bestuursrechtscollege, inzage of doorgifte van de persoonsgegevens vermeldt in paragraaf 3 verkrijgen. Voorts gaat het ook om natuurlijke personen of rechtspersonen en hun medewerkers die als vertegenwoordiger van een partij optreden in een dergelijk beroep. Een derde categorie vormen de natuurlijke personen die optreden als bemiddelaar, deskundige of getuige bij de behandeling van een jurisdictioneel beroep. Ook het personeel of de vertegenwoordigers van bepaalde

overheidsinstanties en gerechtelijke instanties die optreden in het kader van hun wettelijke of decretale bevoegdheden die verband houden met de opdrachten van de Vlaamse bestuursrechtscolleges. Het gaat in deze gevallen bijvoorbeeld om personeel of medewerkers van het Grondwettelijk Hof of de afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State in het kader van respectievelijk een procedure inzake prejudiciële vraag die werd opgestart door een Vlaams bestuursrechtcollege of van een cassatieberoep ingesteld tegen een arrest van een Vlaams bestuursrechtcollege. De toegang is in dit verband beperkt tot de persoonsgegevens die noodzakelijk zijn in het kader van de uitoefening van de voormelde wettelijke of decretale bevoegdheden van de betrokken instanties. De voormelde beperking betreft voornamelijk informatie die niet dossier gerelateerd is. De volledige overdracht van een dossier van de rechtspleging door de Vlaamse bestuursrechtscolleges blijft evenwel onverkort mogelijk gelet op de specifieke noodzaak ervan voor de zorgvuldige afhandeling van de betrokken rechterlijke procedures bij de voormelde rechterlijke instanties.

Op grond van paragraaf vijf rust er zowel op bestuursrechters en het personeel van de DBRC als op de categorieën van natuurlijke personen die krachtens de vierde paragraaf toegang of doorgifte hebben verkregen tot de verwerkte persoonsgegevens, een algemene vertrouwensplicht.

Overeenkomstig de zesde paragraaf worden de persoonsgegevens die worden verwerkt voor de authenticatie van de gebruiker en voor het gebruik van het digitale platform, bewaard gedurende een periode van vijf jaar. Deze gegevens moeten voldoende lange tijd worden bewaard om een veilige omgeving te voorzien voor de digitale procesvoering door een gebruiker van het digitale platform en deze laatste de optie te geven gedurende die tijdsperiode terug te kunnen keren naar een beveiligde omgeving op het digitale platform. Om deze termijn niet langer te laten duren dan strikt vereist, werd onder meer rekening gehouden met de situatie waarin niet alleen een Vlaams bestuursrechtcollege maar ook de afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State, als cassatierechter, een uitspraak dient te doen in een voorliggend geschil. Er werd daarbij eveneens rekening gehouden met mogelijke procedures inzake prejudiciële vraag bij het Grondwettelijk Hof of bij het Europees Hof van Justitie.

Voor alle overige verwerkingen die plaatsvinden in het kader van de dossierbehandeling en de beslechting van jurisdictionele beroepen bij de Vlaamse bestuursrechtscolleges geldt een maximale bewaringstermijn van twintig jaar, conform artikel 5, lid 1, e) van de algemene verordening gegevensbescherming. Deze decretaal voorziene termijn is in overeenstemming met de bewaartermijnen die met Archief Vlaanderen zijn afgestemd en die gelden in het kader van artikel III.81, § 2, van het Bestuursdecreet van 7 december 2018. De Vlaamse bestuursrechtscolleges ressorteren onder de (functionele) rechterlijke macht. Als uitgangspunt voor de bewaartermijn wordt dan ook de buitencontractuele aansprakelijkheid van het Vlaamse Gewest genomen die aan de orde zou kunnen zijn wegens een foutief handelen van een bestuursrechter of een fout van het Vlaams Gewest zelf. Ingevolge artikel 2262*bis* Burgerlijk Wetboek verjaren alle burgerlijke rechtsovereenkomsten tot vergoeding van schade op grond van buitencontractuele aansprakelijkheid door verloop van vijf jaar vanaf de dag volgend op die waarop de benadeelde kennis heeft gekregen van de schade of van de verzwaring ervan en van de identiteit van de daarvoor aansprakelijke persoon. De vorderingen verjaren in ieder geval door verloop van twintig jaar vanaf de dag volgend op die waarop het feit waardoor de schade is

veroorzaakt, zich heeft voorgedaan. Voor zover bepaalde dossiers en persoonsgegevens via een aselechte steekproef langer dan de voormelde bewaartermijn zouden worden bewaard, kadert deze bewaring binnen de optiek van de historische en/of cultureel-maatschappelijke waarde ervan op lange termijn, bijvoorbeeld met het oog op later wetenschappelijk onderzoek. In dit verband kan ook worden verwezen naar de mogelijkheid tot verwerking met het oog op archivering in het algemeen belang, voor wetenschappelijk of historisch onderzoek of voor statistische doeleinden in de zin van artikel 89 van de algemene verordening gegevensbescherming.

Voor het overige wenst de decreetgever te benadrukken dat de overige beginselen, waarborgen en rechten van de betrokkenen uit de algemene verordening gegevensbescherming onverkort gelden ten aanzien van de verwerkingen van persoonsgegevens waarvan sprake in deze bepaling. Het gaat onder meer om het recht op wissing, rectificatie en actualisering van persoonsgegevens en om informatie- en inzagerechten van de betrokkenen. Voorts dienen de verwerkingen van persoonsgegevens die plaatsvinden overeenkomstig deze bepaling, het beginsel van minimale gegevensverwerking vervat in artikel 5, lid 1, c) van de algemene verordening gegevensbescherming te eerbiedigen en aldus steeds beperkt te blijven tot hetgeen noodzakelijk is om de doeleinden, opgenomen in paragraaf 1 van deze bepaling, te bereiken.

Artikel 22 en 23 (slotbepalingen – inwerkingtreding en overgangsbepaling)

De Vlaamse Regering wordt door het eerste lid van artikel 22 gemachtigd om de datum van inwerkingtreding van de bepalingen van dit decreet die rechtstreeks of onrechtstreeks betrekking hebben op de vernieuwde en digitale procesvoering, vast te stellen. Het gaat met name om artikel 2, 1°, 2° en 4°, de artikelen 8 tot en met 12, artikel 15, artikel 18 en artikel 19, 2°. Daarnaast zal de Vlaamse Regering ook de inwerkingtreding vaststellen van de bepaling over ambtskledij die de leden van de bestuursrechtscolleges en van de griffie bij het uitoefenen van hun ambt en op openbare plechtigheden dragen.

Het tweede lid van artikel 22 laat toe dat de Vlaamse Regering opteert voor een gefaseerde inwerkingtreding van de digitalisering van de DBRC-bestuursrechtscolleges. De digitale procesvoering zal in eerste instantie immers worden geïntroduceerd bij de RvVb. De inwerkingtreding van de digitale procesvoering bij het HHC, de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen en de Raad voor Verkiezingsbetwistingen kan door de Vlaamse Regering op een later ogenblik worden bepaald. Voorts laat deze bepaling eveneens toe dat de Vlaamse Regering bij een eventuele inkanteling van andere bestuursrechtscolleges onder de DBRC-koepel in de toekomst of bij een eventuele uitbreiding van de rechtsmacht van de Vlaamse bestuursrechtscolleges, de inwerkingtreding van de digitale procesvoering kan bepalen zodat in voorkomend geval rekening kan worden gehouden met de vereiste tijd om de digitale omslag te maken in die gevallen. Om deze reden voorziet het decreet overigens niet in een uiterste datum van inwerkingtreding van de bepalingen die betrekking hebben op de vernieuwde en digitale procesvoering, aangezien dit het graduele digitaliseringsproces van de verschillende Vlaamse bestuursrechtscolleges in de weg

zou staan. De bepalingen die geen verband houden met het digitaliseringsproces treden dan ook in principe meteen in werking (zie hierna).

Het derde lid van artikel 22 schrijft voor dat de bepalingen die betrekking hebben op de tenlastelegging van de kosten, met name de artikelen 17 en 19, 1^o, in werking treden op de eerste dag van de maand die volgt na het verstrijken van de termijn van tien dagen na de bekendmaking van het decreet in het Belgisch Staatsblad. Overeenkomstig artikel 23, §2, zijn deze bepalingen van toepassing op hangende vorderingen bij de Vlaamse bestuursrechtscolleges. Op die manier is het duidelijk dat de verplichting om de kosten steeds meteen ten laste te leggen in het arrest waarin uitspraak worden gedaan over de betrokken vordering, geldt voor alle arresten die worden uitgesproken vanaf het begin van de betrokken maand. Geen enkele bepaling uit het DBRC-decreet weerhoudt de bestuursrechtscolleges overigens ervan om de kosten reeds op dit ogenblik meteen ten laste te leggen in elk arrest waarin uitspraak wordt gedaan over een ingestelde (schorsings)vordering.

Voor de overige bepalingen die betrekking hebben op de interne organisatie van de DBRC (art. 3-6), de wrakingsregeling (art. 7), de opheffing van de uitspraak in openbare zitting (art. 16) en de bescherming van persoonsgegevens (art. 2, 3^o, art. 13 en 14 en art. 20 en 21), wordt niet voorzien in een uitdrukkelijke afwijkende regeling voor de inwerkingtreding. Deze bepalingen treden bijgevolg volgens de reguliere wijze onmiddellijk in werking op de tiende dag na de publicatie van dit decreet in het Belgisch Staatsblad.

Tot slot bevat artikel 23, §1 een overgangsbepaling voor de bepalingen die rechtstreeks of onrechtstreeks betrekking hebben op de vernieuwde en digitale procesvoering. In beginsel hebben nieuwe decretale bepalingen onmiddellijke werking in de tijd vanaf de datum van hun inwerkingtreding. Met het oog op de duidelijkheid, de eenvormigheid en de voorzienbaarheid van de jurisdictionele procedures voor de Vlaamse bestuursrechtscolleges, wordt er evenwel een overgangsbepaling opgenomen die de inwerkingtreding van de bepalingen over de digitale procedure moduleert. Op die manier worden de lopende jurisdictionele procedures niet geaffecteerd door de introductie van de digitale procesvoering. De betrokken decretale bepalingen over de digitale procesvoering zijn immers slechts voor het eerst van toepassing op de vorderingen die worden ingediend vanaf de inwerkingtreding ervan waarvan de datum wordt bepaald door de Vlaamse Regering.

Op eventuele aanvullende vorderingen waarvan de hoofdvordering reeds werd ingediend voor de inwerkingtreding van de voormelde bepalingen over de digitale procesvoering, blijven de bepalingen van het decreet van 4 april 2014 betreffende de organisatie en de rechtspleging van sommige Vlaamse bestuursrechtscolleges, van toepassing, zoals van kracht voor de inwerkingtreding ervan.

Indien de Vlaamse Regering, overeenkomstig het tweede lid van artikel 22, opteert voor een gefaseerde inwerkingtreding van de digitalisering van de DBRC-bestuursrechtscolleges zodat de verschillende rechtscolleges de digitale omslag op eigen snelheid en te gepasten tijde zouden kunnen maken dan is de voormelde overgangsbepaling van toepassing afhankelijk van de datum van inwerkingtreding van de bepalingen van dit ontwerp van decreet die handelen over de digitale procesvoering, voor een specifiek DBRC-bestuursrechtscollege.

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Jan JAMBON

De Vlaamse minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme,

Zuhal DEMIR